

**XI Jornada de la SCATERM:
«La terminologia en el món educatiu:
didàctica, recursos i estratègies»**

(coorganitzada amb el Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats
en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya)

(Hi ha fotos de la jornada accessibles a l'enllaç <http://www.iec.cat/scaterm/Butlletins/036.htm>)

Programa de l'XI Jornada de la SCATERM

«La terminologia en el món educatiu: didàctica, recursos i estratègies»

Sala Ramon Fuster del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres
i en Ciències de Catalunya (CDL) 10 i 11 de maig del 2013

PRIMERA SESSIÓ: Divendres 10 de maig

- 16.00 – 16.30 h Recepció de participants i lliurament de documentació
- 16.30 – 16.40 h *Benvinguda a la Jornada*
Jaume MARTÍ
President de la Societat Catalana de Terminologia
Josefina CAMBRA
Degana del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats
- 16.40 – 17.40 h *Conferència: La difícil recerca de la paraula justa*
Mercè IZQUIERDO
Catedràtica emèrita de Didàctica de les Ciències (UAB)
- 17.40 – 19.00 h *Sessió de comunicacions*
Nomenclatura de química orgànica
Albert ROMANÍ, Escola Superior de Música de Catalunya i membre del
Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats
**El Microscopi: banc obert de definicions terminològiques i catàleg
de representacions**
Miquel CORNUDELLA, Universitat Pompeu Fabra
Ona DOMÈNECH, Universitat Oberta de Catalunya
Sílvia GRISÓ, Universitat Pompeu Fabra
Sílvia LLACH, Universitat de Girona
**La construcció de significat per al terme *competència* en formació
professional química**
Antònia VIA, INSM Narcís Monturiol de Barcelona

- 19.00 – 19.30 h Pausa
- 19.30 – 21.00 h *Taula rodona: La terminologia dins i fora de l'aula: on i en quin estat la trobem?*
 Lluís PAYRATÓ (moderador), Departament de Filologia Catalana (UB)
 Aureli CAAMAÑO, prof. de secundària i membre Junta de Govern del CDL
 Jaume RÍOS, cap d'edicions de l'editorial TEIDE
 Xavier FARGAS, Àrea de Productes i Serveis del TERMCAT

* * *

SEGONA SESSIÓ: Dissabte 11 de maig

- 09.00 – 09.30 h Recepció i distribució dels participants
- 09.30 – 10.50 h *Tallers simultanis*
Jugant a definir la ciència: recursos per treballar el lèxic especialitzat a l'escola
 Rosa ESTOPÀ, Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge (UPF)
Eines a l'abast per al treball de la terminologia a l'aula
 Eva CABRERA, planificadora lingüística (Generalitat de Catalunya)
- 11.00 – 12.00 h *Conferència: Didàctica del vocabulari general i del vocabulari d'especialitat*
 Joan MALLART
 Catedràtic de Didàctica (Universitat de Barcelona)
- 12.00 – 12.30 h Pausa
- 12.30 – 13.50 h *Tallers simultanis (repetició)*
- 13.50 – 14.00 h Cloenda de la Jornada
 Maria Dolors MARTÍ
 Secretària general del Col·legi de Doctors i Llicenciats

Presentació de l'XI Jornada de la SCATERM

Agustí Espallargas

Vocal de Comunicació de la SCATERM

Soci de la SCATERM pel Parlament de Catalunya

L'XI Jornada de Terminologia de la SCATERM, coorganitzada amb el Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya, va tenir lloc els dies 10 i 11 de maig, en sessions de tarda i matí, respectivament.

Es va celebrar a l'Aula Ramon Fuster del Col·legi i es va dedicar a la terminologia en el món educatiu. La Jornada es va organitzar amb la intenció de reflexionar sobre quina terminologia s'ensenya, explícitament o implícitament, a les aules d'escoles i instituts en les diferents matèries i assignatures, i també de quina manera s'ensenya. Amb un format més extens que el d'altres edicions, l'XI Jornada va constar de dues conferències, quatre comunicacions, una taula rodona i dos tallers.

Després de les paraules d'inauguració de la Jornada, es va entrar en matèria amb la conferència inaugural a càrrec de Mercè Izquierdo (professora emèrita de la UAB, especialista en didàctica de les ciències), titulada «La difícil recerca de la paraula justa». Mercè Izquierdo va parlar sobre la importància de l'itinerari per arribar a trobar la paraula justa, és a dir, per arribar a la denominació precisa d'un concepte o fenomen que volem explicar o descriure (en concret, amb exemples de termes de la química). Aquest itinerari, tan important com el terme a què arribem, s'ha de fer a partir de l'experimentació i la reflexió guiada de l'alumne, de manera que s'arribi a la denominació justa a partir de la comprensió del referent, del fenomen. Izquierdo ho va plantejar a partir d'unes reflexions molt interessants i reveladores sobre el discurs científic —en què és molt important la paraula i la consciència lingüística—, la potenciació de les habilitats cognitives i lingüístiques, la modalització i l'acompanyament de l'alumne, etc., i ho va presentar des de la proclamació del seu interès a desvetllar el gust pel coneixement i des de la defensa d'un dels objectius més nobles associats al compromís educatiu, que és el de formar persones millors.

A continuació es va fer un torn de presentació de quatre comunicacions. La comunicació d'Albert Romani, lingüista, professor de música i expert en música antiga, va tractar l'adquisició i el reconeixement del lèxic culte en un context multilingüe i multidisciplinari, amb una proposta de treball amb fitxes multilingües per a reflexionar i aprendre aquest tipus de lèxic.

El grup de tècnics i investigadors de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA) de la UPF, format per Miquel Cornudella, Ona Domènech, Sílvia Grisó i Sílvia Llach, van presentar el projecte «El microscopi», una aplicació per a mestres i professors feta a partir de l'estudi lingüístic i terminològic de les dades d'un projecte sobre definicions de paraules de ciència. «El microscopi» forma part d'un projecte més ampli anomenat «Jugant a definir la ciència», del qual també formen part el «Club lèxic» i el «Diccionari de Ciència». Aquest projecte és dedicat a l'adquisició de vocabulari de ciència en les primeres etapes educatives.

Antònia Via, professora de cicles formatius de química, va parlar del concepte de *competència*, en què es basa el disseny del currículum escolar, per oposició als tradicionals «continguts». Va parlar de l'experiència en el seu centre, en què han redefinit aquest concepte perquè els alumnes el puguin entendre —el contextualitzin— i en vagin modificant el sentit segons l'etapa educativa en què es troben, amb la intenció final que la comprensió d'aquest concepte els sigui útil a l'hora de sotmetre's a les avaluacions escolars.

Montserrat Serra, del TERMCAT, va parlar d'aquest centre com a referent en la normalització i la divulgació terminològiques; va explicar com s'elabora un producte terminològic —amb exemples del *Diccionari de Pedagogia* (2011)—, i, finalment, va presentar les eines i els recursos que el portal del TERMCAT ofereix als terminòlegs i als usuaris de llenguatges d'especialitat en general.

La taula rodona «La terminologia dins i fora de l'aula: on i en quin estat la trobem?», que va cloure la sessió del divendres a la tarda, va constituir el nucli de reflexió i debat de la jornada. Per a això es va comptar amb un moderador (Lluís Payrató, professor de la UB), que va introduir i ordenar el debat, i tres convidats experts d'àmbits diversos i un interès terminològic comú: Aureli Caamaño, professor de física i química, com a especialista en l'ensenyament de les ciències; Jaume Ríos, cap d'edicions de l'editorial Teide, com a especialista en llibres de text i la preparació de materials didàctics, i Xavier Fargas, terminòleg del TERMCAT, com a especialista en normalització terminològica. El debat es va tenir al voltant d'una bateria de preguntes prèvies a partir de les quals els participants havien preparat la seva exposició introductòria: com s'ensenyava la terminologia? és adequada la formació en terminologia que tenen els docents? hi ha una gradació en la transmissió de la terminologia en funció dels nivells educatius? quins recursos coneixen o haurien de conèixer els alumnes per a resoldre els dubtes terminològics? hi

ha una bona coordinació en matèria terminològica entre ensenyants, normalitzadors i editorials? A partir d'aquí es va obrir el debat entre els participants a la taula i també amb els assistents a la sessió. En aquest punt es va parlar de la col·laboració necessària entre els diferents agents (els assessors terminològics, els preparadors de materials i els educadors); del paper dels materials didàctics en la transmissió de la terminologia correcta, en el sentit de precisa i vigent; de la posició central i mediatra que ocupa el material de text entre els planificadors i els mestres i alumnes; dels nous models de materials didàctics; i de la implicació dels docents en la transmissió conscient del llenguatge especialitzat, entre altres qüestions.

* * *

Ja en la sessió del matí del dissabte, Rosa Estopà, professora de la UPF i membre de l'IULA, va presentar el projecte «Jugant a definir la ciència», que treballa les definicions de paraules bàsiques de la ciència amb escolars de primer cicle de l'ensenyament obligatori. Amb la part més aplicada del projecte —mitjançant presentacions a les escoles i materials dissenyats *ad hoc* que se'ls proporcionen, i que els participants al taller van poder conèixer— es potencien les habilitats lingüístiques i es treballa l'adquisició de vocabulari i de coneixements culturals i científics en els infants.

La conferència de Joan Mallart, catedràtic de didàctica de la UB, va versar sobre la «Didàctica del vocabulari general i del vocabulari d'especialitat». Es va centrar en la importància de treballar l'adquisició i el desenvolupament del lèxic a l'escola, tant del cabal lèxic d'una llengua, del vocabulari propi de cada parlant, com de la terminologia pròpia de cada disciplina o matèria. Va parlar dels principis per a la didàctica del vocabulari (motivació, seqüenciació, contextualització i integració dels aprenentatges), va destacar la importància del treball amb diccionaris i va proporcionar exemples de tipus d'exercicis específics per a treballar els camps semàntics, les relacions lèxiques (antonímia i sinonímia), la morfologia (derivació i composició), l'enriquiment i assentament del vocabulari, etc.

El segon taller de la Jornada, impartit per Eva Cabrera (planificadora lingüística i professora d'aules d'acollida), va consistir en una revisió, amb exercicis sobre casos pràctics, d'una sèrie de recursos que els mestres i els professors tenen a l'abast per a resoldre dubtes sobre el lèxic, especialitzat o no, i, en general, problemes lingüístics de qualsevol tipus. Així, cadascuna d'aquestes eines en línia —gramàtiques, diccionaris, cercadors, bases de dades, etc.— ens pot ajudar a resoldre un aspecte lingüístic o gramatical concret (ortoèpic, ortogràfic, morfològic, sintàctic o lèxic). Conèixer bé aquests recursos —sovint tenen més prestacions de les que ens pensem— és útil tant per als professors com per als alumnes.

* * *

Va cloure l'XI Jornada Miquel-Àngel Sánchez Ferriz, membre de la Junta de la SCATERM i alhora soci del Col·legi, qui, a més d'agrair la col·laboració d'aquesta institució i referir-se també a la intensitat i a la transversalitat de les dues sessions, de contingut nou i poc explorat fins al moment, va subratllar l'aposta de la SCATERM per obrir les seves activitats a un col·lectiu nou —el del professorat de primària i secundària— al qual proposa de prendre consciència del seu paper de transmissor de terminologia i al qual espera poder tornar a dedicar altres noves activitats terminològiques en el futur.

Assistents a l'XI Jornada de la SCATERM

Aquesta llista recull totes les persones assistents a l'XI Jornada de la SCATERM, ordenades alfabèticament pels cognoms.

Eva AUBARELL I SOLDUGA
L'Hospitalet de Llobregat (Barcelonès)

Agustí ESPALLARGAS I MAJÓ
Barcelona

Òscar AZNAR ALEMANY
Vilafranca del Penedès (Alt Penedès)

Judit FREIXA I AYMERICH
Sant Cugat del Vallès (Vallès Occidental)

Ester BONET I SOLÉ
Barcelona

Sílvia GRISÓ I SAYAS
Tortosa (Baix Ebre)

M. del Carme BACH I MARTORELL
Barcelona

Sílvia LLACH I CARLES
Girona

Teresa CALABUIG I SERRA
Girona

Marta MANÉN I SÁNCHEZ
Mataró (Maresme)

Miquel CORNUDELLA I GAYA
Barcelona

Heura MARÇAL I SERRA
Barcelona

Ona DOMÈNECH I BAGARIA
Barcelona

Jaume MARTÍ I LLOBET
Barcelona

Àngels EGEA I PUIGVENTÓS
Barcelona

Mariàngels MARTÍNEZ
Barcelona

Maria Rosa MATEU I MARTÍNEZ
Barcelona

Salvador PARDO I HERRERO
València

Teresa MIRET I MESTRE
Sant Pere de Ribes (Garraf)

Núria RIERA I FERNÁNDEZ
Mataró (Maresme)

Raquel MÒDOL I BOIX
Sabadell (Vallès Occidental)

Miquel-Àngel SÀNCHEZ I FÈRRIZ
Barcelona

Rosina NOGALES I TUDELA
Barcelona

Margarida SANJAUME
Barcelona

Montserrat OSSA I SUADES
Manresa (Bages)

Antònia VIA I GIMÉNEZ
Cornellà de Llobregat (Baix Llobregat)

Sandra PALLARÈS I LLAÓ
El Perelló (Baix Ebre)

Elisenda VILAJOLIU I GALCERAN
La Sentiu de Sió (Noguera)

MEMÒRIES DE LA SOCIETAT CATALANA DE TERMINOLOGIA

Títols publicats

- 1 Jaume MARTÍ i Marina SALSE (coord.), *La terminologia i la documentació: relacions i sinergies* (2010)
- 2 Eusebi COROMINA i Josep M. MESTRES (cur.), *Aspectes de terminologia, neologia i traducció* (2010)
- 3 Lluç POTRONY i Joan Maria ROMANÍ (cur.), *Indexació, terminologia i llenguatge jurídic* (2011)
- 4 Miquel-Àngel SÀNCHEZ FÈRRIZ (cur.), *La terminologia en les ciències de la vida, en la química i en el món educatiu* (2013)